

**ÇOCUKLAR
İÇİN
FELSEFE**

PRATİK BİR REHBER

**Berys Gaut
Morag Gaut**

© KARAKARGA YAYINLARI 347

*Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü,
telif hakkı sahibinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.*

ÇOCUKLAR İÇİN FELSEFE
Pratik Bir Rehber

Berys Gaut - Morag Gaut

Özgün Adı: Philosophy for Young Children: A Practical Guide

Genel Yayın Yönetmeni: Mustafa Kutlukhan Perker

Yayın Koordinatörü: Mesud Ata

Çevirmen: Feray Orman

Editör: Sinem Sal

Reklam ve Tanıtım Müdürü: Bilgen Ülgen

1. Baskı: Mayıs 2021

© 2012, All Rights Reserved.

*Authorised translation from the English language edition published by Routledge,
a member of the Taylor & Francis Group.*

Türkçe yayım hakları Kalem Ajans aracılığıyla alınmıştır.

ISBN: 978-625-7217-64-4

İmtiyaz Sahipleri: Yelda Cumaloğlu, Mustafa Kutlukhan Perker
KaraKarga Yayınları, Destek Yayınları'nın alt kuruluşudur.

Yayıncı Sertifika No: 13226

Adres: Abdi İpekçi Cad. No 31/5 Nişantaşı/İstanbul

Tel: (0 212) 252 22 42

Fax: (0 212) 252 22 43

karakarga.com

info@karakarga.com

[karakargayayinlari](https://www.facebook.com/karakargayayinlari)

[karakargayayinlari](https://www.instagram.com/karakargayayinlari)

[karakargayayin](https://twitter.com/karakargayayin)

Baskı: Deniz Matbaa Mücellit

Adres: Maltepe Mahallesi Hastane Yolu, Sokak No 1/6 Zeytinburnu - İstanbul

Tel: 0 212 613 30 06 **Matbaa Sertifika No:** 48625

Destek Dükkan

Çevirmen: Feray Orman

İçindekiler

Önsöz	9
Giriş	11

Bölüm 1

Politik Felsefe /// Adalet ve Kurallar	31
Ayıcıkların Pikniği	33
Giray, Bir Kum Havuzu Yapıyor	39
Atıştırma	45
Okul Kuralları	49

Bölüm 2

Çevre Felsefesi /// Yeşil Alan Kullanımı, Atık ve Geri Dönüşüm	53
Yeşiltepe Köyü	55
Fil Jumbo	61
Çöp Kutusu Çekpas	67

Bölüm 3

Toplum Felsefesi /// Arkadaşlar ve İlişkiler	73
Ayıcığın Arkadaşları	75
Ömer ve Selim	79
Su ve Oya	83
Kuzu Kırpık	87
Koca Ayıcığın Yeni Okulu	93

Bölüm 4

Etik /// Erdemler ve Kötü Alışkanlıklar	99
Can'ın Nezaket Günü	101
Pelin	105
Sihirli Kelimeler	111

Cimri Ayıcık.....	117
Bencil Hipo.....	121
Tembel Tırtıl Pafı.....	127
Açgözlü Tavşan Pankek.....	133
Bölüm 5	
Estetik /// Güzellik, Resimler ve Hikâyeler	139
Güzel Şeyler.....	141
Kediler.....	147
Kumsalda Bir Yürüyüş	155
Mağara Canavarı.....	161
Bölüm 6	
Zihin Felsefesi /// Duygular, İnançlar ve Kişiler	167
Odi ve Arkadaşları.....	169
Mutlu Suzan.....	175
Üzgün Ayıcık.....	181
Eren'in Kazası.....	185
Devler.....	189
Robot Çelik.....	193
Bölüm 7	
Bilgi Felsefesi (Epistemoloji) /// Rüyalar ve Yanılsamalar	197
Pira'nın Kötü Rüyası.....	199
Okul Rüyası	203
Suda Bir Çubuk	207
Bölüm 8	
Metafizik /// Gerçek Nedir?.....	213
Kedi Sarman	215
Sayılar.....	221
Theseus'un Gemisi.....	227
Ek Okuma.....	235

Önsöz

Bir felsefe öğretmeni olarak, Çocuklar İçin Felsefe alanında çalışmaya başladığımda yabancı dilde yazılmış kaynaklar, kolaylaştırıcı olarak bana çok destek oldu ve bu alanda yol almamı sağladı. Ancak ilerleyen süreçte şunu fark ettim ki bu alanda Türkçeye kazandırılan çok az kaynak var. Özellikle okul öncesi ve ilköğretim çağındaki çocuklar için.

Çocuklar ile çalışırken, Berys Gaut ve Morag Gaut'un birlikte yazdıkları "Küçük Çocuklar İçin Felsefe" kitabı ile tanıştım ve P4C Çocuklar İçin Felsefe atölyelerinde bu kaynaktaki birçok materyali kullanarak, uygulamalar gerçekleştirdim. Geri dönüşleri oldukça keyifli ve verimli oldu.

"Küçük Çocuklar İçin Felsefe" kitabını Türkçeye kazandırmaktaki amacım küçük çocukların, doğru uyarılar ve-
rildiğinde, birlikte düşünme sürecinin, onların bilişsel ve sosyal gelişimlerine katkı sağlayacağına dair olan inancım.

Bu kaynak, çocukların günlük yaşamlarında her zaman karşılaştıkları kavram ve değerlere oldukça yalın bir dil ve zengin bir içerikle yaklaşarak, beraber düşünmenin entelektüel hazzını keşfetmelerini sağlayacaktır diye düşünüyorum.

Eđitmenlere, ebeveynlere, uygulayıcılara ve onlar aracılığıyla çocuklara nitelikli düşünme süreçlerinde yol arkadaşlığı yapması dileğiyle...

Çocuklar İçin Felsefe Eđitmeni

Feray Orman

Giriş

Bu kitap, üç yaşından itibaren küçük çocuklara felsefe öğretmek için pratik bir rehberdir. Sadece ayrıntılı soruşturma planlarını değil, aynı zamanda soruşturmalarda kullanılacak hikâyeleri ve resimleri de içerir. Bütün soruşturmalar sınıfta kullanılmıştır ve bir ilkokul öğretmeni ve profesyonel bir filozof tarafından birlikte yazılmıştır. Bu sebeple hem pratik hem de felsefi açıdan güvenilirdir. Haftada bir tane kullanırsanız bir yılı kapsayacak kadar 36 soruşturma mevcuttur. Biz de bunları daha az aralıklarla da olsa başarıyla kullandık. Bu girişte felsefenin faydalarını, felsefenin ne olduğunu ve kitabın geri kalanını içeren soruşturmaları nasıl kullanacağınızı açıklayacağız.

Her Öğretmen Felsefe Öğretebilir

Bir felsefe geçmişiniz yoksa endişelenmeyin. Bu, küçük çocuklara felsefe öğretmek için gerekli değildir. Bu yaştaki çocuklara felsefe öğretmek, onlara, kolaylaştırıcı olarak sizinle, tartışmayı odak tutarak, felsefi tartışmalara katılma fırsatı vermeyi içerir. Soruşturma planları, tartışmayı nasıl

yönlendireceğinizi gösterir. Her plan soruşturmanın felsefî amacını, bir uyarını (Bir hikâyeye, resimler ve bir aktivite), birkaç soruyu, olası cevapları ve felsefî konuları ortaya çıkarmanıza yardımcı olacak bir özeti verir. Eğer soruşturma planını izlerseniz, felsefe öğrettiğinizden emin olabilirsiniz. Deneyim kazandıktan sonra, benzer çizgilerde kendi soruşturmalarınızı oluşturmak için hazır olacaksınız. Örneğin, daha büyük ilkokul çocukları için yapmak istediğiniz soruşturmalarda, soruları aynı tutabilir, ama hikâyeleri değiştirebilirsiniz veya araç gereçleri kaldırabilirsiniz. Sorular, cevaplar ve nedenler onlar için de iyi işliyor. Alternatif bir versiyon için fikirler, bazı soruşturmaların sonuna, bunun nasıl yapılacağına dair örnekler olarak eklenmiştir. Örneğin, Ayıcıkların Pikniği'nin bir varyasyonu olarak (Bölüm 1), İkizlerin Doğum Günü Partisi hakkında, bir hikâyeye yazdık ve aynı soruları ve özeti muhafaza ettik.

Felsefe ve Müfredat

Felsefe, müfredatın tüm alanlarını içerebilir. Bu kitaptaki soruşturmaları kullanmak, müfredatın birçok edebî yönünü kapsayacak, düşünme becerilerini öğretecek ve bağımsız öğrenmeyi teşvik edecektir. Soruşturmalar, adalet (Bölüm 1) ve çevre (Bölüm 2) gibi vatandaşlık ile ilgili müfredat alanlarını içerir; aynı zamanda duygusal (Bölüm 6), sosyal (Bölüm 3), ve kişisel ve ahlakî (Bölüm 4) gelişimi de kapsar; dışavurumcu sanatlar (Bölüm 5); ve hatta bilim (bölüm 7'de Suda Bir Çubuk).

Çeşitli soruşturmalar çocukların oy kullanmasını ve sonra nasıl oy kullandıklarını analiz etmelerini ister, böylece çocuklar bilgi toplama ve matematiksel becerileri de kullanırlar.

Felsefenin Faydaları

Çocukların felsefeye dahil olmasının çok sayıda faydası vardır ve bazılarını oldukça hızlı bir şekilde görmeye başlayacaksınız.

Bir felsefe soruşturması sırasında çocuklar kendi seviyelerinde çalışabilir ve tartışma yoluyla başkalarıyla düşünme ve akıl yürütme yeteneklerini geliştirebilirler. Bu, çocukların benlik saygısı ve güvenini artırmaya yardımcı olur, çünkü hepsi bir başarı hissi elde edebilir.

Çocuklar ayrıca daha aktif ve bağımsız öğrenenler olacaklar. Onlara bir uyarın ve soru sunmanıza rağmen, soruyu tartışmak için kendi deneyimlerini ve bilgilerini kullanarak tartışmayı ilgilendikleri yönde ele alabilirler.

Felsefe yaparak çocuklar birçok beceri geliştirir.

Bunlar şunları içerir:

- Eleştirel düşünme becerileri: Gerekçeler verme, itirazları ve karşı örnekleri değerlendirme, ilkeleri bulma ve ayırım yapma
- Yaratıcı düşünme becerileri: Kendi fikirlerini ortaya koymak ve onları tartışma yoluyla geliştirmek
- Odaklanma becerileri: Bir çocuğun konsantre olabileceği

süreyi arttırmak

- Dinleme becerileri: Dikkatle dinlemek ve başkaları konuşurken sözünü kesmemek
- İletişim becerileri: Düşüncelerini kelimelere döküp açık bir şekilde başkalarına aktarabilme
- Sosyal beceriler: Sırayla davranmak ve başkalarının fikirlerine saygılı ve hoşgörülü olmak

Felsefi Sorular

Felsefenin iki yönü vardır: Felsefi konuları içeren bir dizi soru sorabilmek ve bu soruları cevaplamak için bir yöntem sunmak.

Felsefi sorular, nasıl yaşamamız gerektiği, neyin doğru ve neyin yanlış olduğu, şeylerin gerçekten var olup olmadığını nasıl bildiğimiz gibi temel sorulardır. Bilimsel sorulardan ve sıradan yaşamda ortaya çıkan birçok sorudan farklı olarak, bu tür soruların yerleşik yanıtları yoktur. Farklı felsefe dalları farklı türde sorular sorar. Örneğin:

- Siyaset felsefesi, şeylerin adil bir şekilde nasıl dağıtılacağıyla ilgili soruları içerir. Örneğin, eşit olarak mı yoksa ihtiyaca göre mi dağıtılması gerektiğiyle ilgili soruları
- Çevre felsefesi, çevreye nasıl davranmamız gerektiğiyle ilgili soruları içerir. Örneğin, yeşil arazilere ne ölçüde inşa etmemiz gerektiği hakkında
- Toplum felsefesi, topluluklar ve dostluklar hakkında sorular içerir: Örneğin; başkalarıyla ne zaman iş birliği yap-

mamız gerektiği ve iyi bir arkadaşın özellikleri

- Etik, erdemler ve kötü alışkanlıklar ve ahlaki olarak neyin doğru ve neyin yanlış olduğu hakkında sorular içerir: Örneğin, nezaketin ne olduğu ve yalan söylemenin her zaman yanlış olup olmadığı
- Estetik güzellik ve sanatla ilgili sorular içerir: Örneğin, bir şeyi güzel yapan şey nedir ve fotoğraflar ile çizimler arasındaki farklar
- Zihin felsefesi insanlar ve zihinsel durumlar hakkında sorular içerir: Örneğin, bir kişiyi insan yapan nedir ve duyguların doğası
- Bilgi felsefesi bilgi ile ilgili sorular içerir: Örneğin, rüya görmediğimizi nasıl biliyoruz
- Metafizik, neyin gerçek olduğu ve şeylerin ne zaman aynı kaldığı ile ilgili soruları içerir. Örneğin, sayıların gerçek olup olmadığı ve tüm parçaları değiştirilse bile bir şeyin aynı kalıp kalamayacağı.

İçindekiler tablosuna bakarsanız, felsefenin tüm bu alanları hakkında bölümler bulacaksınız.

Felsefe ve Nedenler

Felsefenin ikinci yönü bu tür soruları cevaplamak için bir yöntemdir. Bu yöntem eleştirel akıl yürütmeyi içerir. Felsefe, cevapları desteklemek için nedenler arar: Sadece bir şeyi iddia etmek yeterli değildir. Sıradan yaşamda nedenler vermeye